

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 503/2011-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Ladislava Orosza a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. Č., K., zastúpeného advokátom Mgr. T. A., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 75/1989, za účasti Okresného súdu Spišská Nová Ves, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Č. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 75/1989 porušené boli.

2. Okresnému súdu Spišská Nová Ves p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 75/1989 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. Č. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 15 000 € (slovom pätnásťtisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Spišská Nová Ves p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Spišská Nová Ves j e p o v i n n ý uhradiť J. Č. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. T. A., S., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 503/2011 z 22. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 75/1989 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie bolo začaté ešte v roku 1988, keď okresný súd rozsudkom z 23. decembra 1988 vylúčil na samostatné konanie návrh právneho predchodcu sťažovateľa, ktorým sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadoval prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Napokon žiada priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. I Spr V/367/2011 doručeným ústavnému súdu 7. novembra 2011, ktorého prílohou bolo vyjadrenie a prehľad procesných úkonov v predmetnej veci vypracovaný zákonnou sudkyňou. S týmto prehľadom sa predseda okresného súdu plne stotožnil s tým, že nemá čo k tomu dodať.

Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla:

„Mám za to, že z mojej strany nedošlo k prietahom konania a v niektorých prípadoch mám za to, že prietahy boli spôsobené zo strany účastníkov, príp. ich právnych zástupcov, a to zo strany žalobcov...“

V doplnení vyjadrenia k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 14. februára 2012 zákonná sudkyňa poukázala na to, že *„Nie je pravdou, ako uviedol sťažovateľ vo svojej sťažnosti, že som nepostupovala v zmysle odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a že som nedoplnila vykonanie dokazovania ohľadne delby hranice a užívania po delbe a tiež ohľadne výsledkov merania. Z prehľadu je zrejmé, že v zmysle pokynov Krajského súdu, a to jeho uznesenia, ktorým bol rozsudok prvostupňového súdu zrušený a tunajšiemu súdu bolo doručené dňa 7. 2. 2000, som začala vykonávať všetky dôkazy. Bolo vyžiadané od Okresného úradu, odboru katastrálneho... zaujatie stanoviska a vyjadrenie sa k meraniu pozemkov v tejto veci. V zmysle pokynov Krajského súdu som chcela vypočúť znalca Š. G., aby zaujal stanovisko, akým spôsobom vytyčoval hranicu. K predmetným meraniam*

a určení hraníc sa ani znalec ani katastrálny úrad nevedeli vyjadriť napriek tomu, že uvedený znalec sám prevádzal zameranie. Nejasnosti v meraní boli následne zistené aj znalcom Ing. H. a taktiež aj výpovede svedkov navrhnutých účastníkmi sa rozchádzali. Dokonca v priebehu konania bolo zistené, že v Obci K. boli posunuté hranice jednotlivých pozemkov, čo bolo zistené aj v rámci Roep-ky. Sám právny predchodca žalobcu cestou svojej právnej zástupkyne oznámil súdu v čase, keď o hranici rozhodoval katastrálny úrad, že požiadajú katastrálny úrad a že aj požiadali o určenie hraničnej čiary medzi pozemkami žalobcov a žalovaných. Právnu zástupkyňou žalobcu súd bol zavádzaný, že takýto návrh na katastrálny úrad išiel, až následne súd zistil, že v skutočnosti spor v rámci katastrálneho úradu sa vedie o niečom inom. Keďže už bolo možné riešiť určenie hraničnej čiary súdom, súd z vlastnej iniciatívy ohľadne týchto vecí prevádzal zameranie. Zo strany právneho predchodcu žalobcu, resp. jeho právnej zástupkyne, nebola poskytnutá súčinnosť súdu, neboli včas oznamované úmrtia jednotlivých účastníkov a mená ich dedičov. V danom prípade pri tak veľkom okruhu účastníkov sa to stávalo často, takže súd si musel všetko zabezpečovať sám, nakoľko bez týchto zistení nebolo možné v konaní pokračovať. Tieto skutočnosti vyplývajú aj z prehľadu jednotlivých úkonov.“.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním jeho právneho zástupcu doručeným ústavnému súdu 29. februára 2012, v ktorom označil „skutočnosti uvádzané vo vyššie citovaných písomných podaniach Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi za účelovú obranu uvedeného súdu, pričom nemá potrebu sa k týmto okolnostiam konkrétne vyjadriť a ponecháva tieto opísané okolnosti na zhodnotenie Ústavným súdom Slovenskej republiky“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 75/1989 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Napadnuté konanie začalo nadobudnutím právoplatnosti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 C 846/79 z 23. decembra 1988, ktorým bol na osobitné konanie vylúčený návrh P. Č. (právneho predchodcu sťažovateľa, pozn.) na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a protinávrh odporcu J. Č. taktiež na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Predmetné konanie je v súčasnosti vedené pod sp. zn. 5 C 75/1989.

Okresný súd uznesením z 25. apríla 1989 pripustil rozšírenie návrhu o určenie vlastníckeho práva k ďalšej parcele a 27. júna 1989 nariadil termín pojednávania na 11. júl 1989, ktoré sa uskutočnilo a bol na ňom vyhlásený rozsudok.

Po podaní odvolania proti predmetnému rozsudku bol spis 23. októbra 1989 predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“).

Krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co/204/89 z 5. decembra 1989 rozsudok okresného súdu z 11. júla 1989 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd pojednávanie uskutočnené 1. marca 1991 odročil na neurčito z dôvodu „prevedenia ohliadky nehnuteľnosti na mieste samom“, ktorá sa uskutočnila 16. apríla 1991.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 3. mája 1991 vyhlásil vo veci samej rozsudok a po podaní odvolania predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie.

Po odstránení nedostatkov, na ktoré upozornil krajský súd (7. augusta 1991), mu bol súdny spis 13. augusta 1991 opätovne predložený na rozhodnutie o odvolaní.

Krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 111/91 z 29. novembra 1991 rozsudok okresného súdu z 3. mája 1991 opätovne zrušil a vec 27. decembra 1991 vrátil na ďalšie konanie.

Pojednávanie nariadené okresným súdom na 22. júl 1992 bolo odročené na neurčito z dôvodu zistenia, či dedičské konanie po zomrelej M. J., rod. Č., bolo skončené. Úpravou zákonnej sudkyne z 9. októbra 1995 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 3. november 1995. Po ďalších pojednávaniach nariadených na 3. november 1995, 5. december 1995,

23. marec 1997, 2. november 1998, 26. november 1998, 3. december 1998 a 15. január 1999 bol na pojednávaní uskutočnenom 1. februára 1999 vyhlásený vo veci samej ďalší rozsudok.

Po podaní odvolaní účastníkmi konania bol 16. júna 1999 spis predložený na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý uznesením sp. zn. 11 Co 197/99 z 20. januára 2000 rozsudok okresného súdu z 1. februára 1999 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V priebehu roku 2000 účastníci konania viacerými podaniami oznámili okresnému súdu mená svedkov navrhnutých na vypočutie. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 3. mája 2001, bolo odročené pre neúčast' predvolaného súdneho znalca, ktorý okresnému súdu oznámil, že pre 12-ročný časový odstup, odkedy vypracoval znalecký posudok z odboru geodézie a kartografie, sa nepamätá na podrobnosti vo veci.

Právna zástupkyňa žalobcu v 1. rade podaním z 19. júla 2002 oznámila, že žalobca aj jeho manželka medzičasom zomreli.

Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra S. (ďalej len „správa katastra“) bolo medzičasom vedené konanie o určenie hranice nehnuteľnosti vzťahujúce sa aj na parcelu, ktorá sa týkala určenia vlastníckeho práva žalobcu. V priebehu rokov 2002 až 2004 okresný súd opakovane vyzýval správu katastra, aby mu oznámila, či je toto konanie právoplatne skončené. Prípisom z 10. júna 2004 bolo správou katastra okresnému súdu oznámené, že konanie o určenie hranice nehnuteľnosti je skončené a bol mu zapožičaný aj spisový materiál.

Okresný súd po oznámení, že zomrel aj žalovaný v 1. rade, realizoval úkony spojené so zisťovaním okruhu dedičov po zomrelých účastníkoch konaniach.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 20. septembra 2004, bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania súdnym znalcom z odboru geodézie a kartografie, ktorého okresný súd ustanovil uznesením z 1. decembra 2004.

Po oznámení, že ustanovený znalec požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o výmaz z evidencie znalcov, okresný súd uznesením z 5. januára 2005 ustanovil nového súdneho znalca z uvedeného odboru.

Po uskutočnení ohliadky na mieste samom 20. apríla 2005 súdny znalec po troch urgenciách (25. júna 2005, 8. júla 2005 a 4. augusta 2005) a po uložení poriadkovej pokuty 12. októbra 2005 predložil okresnému súdu znalecký posudok.

Na pojednávaní uskutočnenom 1. februára 2006 okresný súd vo veci vyhlásil rozsudok, proti ktorému účastníci konania 27. marca 2006 podali odvolanie, pričom krajský súd vrátil predložený spis okresnému súdu z dôvodu odstránenia nedostatkov formou opravného uznesenia.

Po nadobudnutí právoplatnosti opravného uznesenia okresného súdu z 11. apríla 2008 okresný súd opätovne predložil spis 5. júna 2008 krajskému súdu, ktorý rozsudok okresného súdu z 1. februára 2006 uznesením sp. zn. 1 Co/159/2006 z 25. marca 2011 opätovne zrušil a vec 9. mája 2011 vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd po vrátení spisu predmetné uznesenie krajského súdu doručoval účastníkom konania, pričom viaceré zásielky sa od účastníkov konania vrátili ako nedoručené s poznámkou „*adresát neznámy*“.

Okresný súd 5. októbra 2011 nariadil termín pojednávania na 10. november 2011.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre

ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa určenia práv k nehnuteľnostiam patria do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke ich nemožno považovať za zložité (napr. IV. ÚS 257/09). V okolnostiach danej veci ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti so zreteľom na nutnosť znaleckého dokazovania a najmä vzhľadom na veľký počet účastníkov konania, ale táto okolnosť aj vzhľadom na charakter okresným súdom vykonaných procesných úkonov v žiadnom prípade nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktoré v čase meritórneho rozhodovania ústavného súdu nebolo ani po viac ako 23 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené.

2. Čo sa týka kritéria správanie s'ťažovateľa (právneho nástupcu po pôvodnom žalobcovi P. Č.) ako účastníka konania v procesnom postavení žalobcu, ústavný súd síce pripúšťa, že s'ťažovateľ, resp. jeho právny zástupca mohli vyvíjať v priebehu napadnutého konania väčšiu aktivitu a poskytovať konajúcemu súdu väčšiu súčinnosť, avšak podľa jeho názoru nemožno v súvislosti so správaním s'ťažovateľa konštatovať existenciu takých skutočností, ktoré by významným spôsobom zásadne ovplyvnili doterajšiu dĺžku napadnutého konania a bolo by ich potrebné pripísať na jeho ťarchu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorého uplatnením ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v namietanom konaní.

Judikatúra ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993. Bez zreteľa na vznik právomoci ústavného súdu v rámci posúdenia základnej otázky, či sa vec sťažovateľa prerokovala okresným súdom v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd už konštantne prihliada aj na dobu, ktorá v konaní uplynula v období do 15. februára 1993, teda do nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 47/03).

Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania pôvodného žalobcu P. Č., a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže univerzálna sukcesia automaticky vyvoláva procesnoprávne nástupníctvo, okresný súd nemusel uznesením túto zmenu pripustiť. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam na vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania okresného súdu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku zmeny účastníka konania nedošlo k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ako to je pri zámene účastníka, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

S prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že sťažovateľ môže relevantne namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zmene účastníka konania v súvislosti s procesným nástupníctvom v rámci dedičského konania (m. m. I. ÚS 52/2001, IV. ÚS 16/05).

Ústavný súd síce zistil, že okresný súd v namietanom konaní postupoval v zásade priebežne a plynulo, ale na druhej strane je potrebné jeho postup hodnotiť ako nesústreďený a najmä neefektívny. Okresný súd v doterajšom priebehu vo veci meritórne rozsudkami rozhodol už štyrikrát (11. júla 1989, 3. mája 1991, 1. februára 1999 a 1. februára 2006), avšak všetky rozsudky po podaní odvolaní boli uzneseniami krajského súdu zrušené a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie.

Napríklad rozsudok okresného súdu z 1. februára 1999 bol zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 11 Co/197/99 z 20. januára 2000, pričom v odôvodnení bolo okrem iného uvedené:

„Pokiaľ znalecký posudok /čl. 28 sp. 4 C 846/79/ zo 16. 4. 1982, ktorým boli novovytvorené parcely 206 až 210 tvrdil, že do roku 1970 bola celá výmera mpč. 478 rovnomerne po 1/2 rozpisaná na oboch užívateľov a až od roku 1970 žalobca užíva viac než polovicu, bolo potrebné objasniť, ktoré skutočnosti známe Geodézii š. p. toto potvrdzovali. Ak by bolo potvrdené, že užívanie v rovnakej výmere bolo až do roku 1970 po 1/2, nutne by z toho vyplynul záver, že od roku 1927 došlo k zmene užívacej hranice na právnu hranicu vydržaním, najneskoršie do 1. 1. 1961. Z toho by potom vyplýval záver, že akékoľvek zmeny v priebehu hranice od roku 1970 by vydržanie nezakladali a to aj z toho dôvodu, že od 1. 4. 1964 možnosť vydržať vlastnícke právo občianske právo u pozemkov neupravovalo.

Výmera novovytvorených parciel by musela byť podľa užívacieho stavu zameraného v roku 1969, pričom údaj o zameraní z roku 1969 zrejme musel obsahovať situáciu, ktorá vznikla výstavbou rodinného domu žalobcu v roku 1968.

V pomere k týmto úradným tvrdeniam sa skutkový stav nedá pokladať za úplne zistený.

Krajský súd ako odvolací súd za takto zisteného skutkového stavu nemohol po skutkovej stránke meniť výsledky dokazovania a podľa § 220 ods. 2 O. s. p. zmeniť napadnutý rozsudok určením hraníc tak pre žalobcu, ako aj pre žalovaného.

Stále ide o zisťovanie skutkového stavu, z ktorého má byť odvodený právny záver. Toto nevyhnutne patrí do kompetencie súdu prvého stupňa.

Z týchto dôvodov došlo k zrušeniu napadnutého rozsudku v celom rozsahu a vráteniu veci na ďalšie konanie. Závislý výrok o trovách konania tiež musel byť zrušený, pretože dôvody, na základe ktorých súd prvého stupňa podľa § 150 O. s. p. nepriznal náhradu trov konania, sú mimo rámcu § 150 O. s. p.“

Rozsudok okresného súdu z 1. februára 2006 bol zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Co/159/2006 z 25. marca 2011, pričom v odôvodnení bolo okrem iného uvedené:

«Prvostupňový súd však v ďalšom konaní nepostupoval v tomto smere dôsledne v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, nedoplnil dokazovanie ohľadne

del'by (hranice) a užívania po del'be a tiež ohľadne výsledkov merania z roku 1969 tak, ako to vyplýva z uznesenia odvolacieho súdu (str. 12 zrušujúceho uznesenia) a nevychádzal ani z vyhodnotenia dovtedy vykonaného dokazovania (ktoré naznačil odvolací súd), ale pokiaľ uznesením zo dňa 1. 12. 2004 (č. l. 613) nariadil znalecké dokazovanie „na vypracovanie znaleckého posudku ohľadne užívania parcely č. 478 žalobcami a žalovanými v 1.-3. rade po prevedenej ohliadke na miesta podľa pokynov súdu“, ani v nadväznosti na zápisnicu z ohliadky vykonanej dňa 20. 4. 2005 nie je možné zistiť, z akého skutkového stavu ohľadne del'by vychádzal, takže tento postup nie je možné považovať za správny. Z ohliadky nebol vypracovaný ani nákres a z toho, že prvostupňový súd uložil znalcovi vypracovať znalecký posudok vo viacerých variantoch (prvý variant – bude vypracovaný na základe toho, ako to určili žalobcovia, druhý variant – bude vypracovaný ako spôsob užívania, ktorý označili žalovaní, a tretí variant – na uzavretie súdneho zmieru a zriadenie vecného bremena), nie je zrejmé, aký spôsob rozdelenia spoluvlastníctva a akú hranicu vlastne mal prvostupňový súd za preukázanú, takže záver bol vlastne ponechaný na znalca, ktorý napokon iniciatívne nevypracoval len 3 varianty, ale 5 variantov. Skutkový stav však musí zistiť súd, ten musí z neho vyvodiť záver – toto neprislúcha znalcovi. Takto nariadené znalecké dokazovanie skôr zodpovedá konaniu o zrušenie podielového spoluvlastníctva, pri ktorom súd nie je viazaný návrhom účastníkov čo do spôsobu vypořádania podielového spoluvlastníctva, ale aj pre prípad reálnej del'by má možnosť zvoliť taký variant del'by, ktorý uzná za najúčelnejší, čo môže byť na základe posúdenia znalca. V konaní o určenie vlastníctva, o aké v tomto prípade ide, je však povinnosťou súdu zistiť skutkový stav ohľadne reálnej del'by z minulosti (ktorá mala za následok zrušenie spoluvlastníctva) a na základe zisteného skutkového stavu o priebehu hranice uložiť znalcovi vypracovať geometrický plán, v ktorom budú novovytvorené parcely vyznačené podľa pokynu súdu. To, aká hranica bola v zmysle záverov predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vydržaná, preto musí ustáliť súd na základe výsledkov vykonaného dokazovania.»

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa

sťažovateľ na neho obrátil, a návrhom, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09, IV. ÚS 486/2011).

Okrem neefektívnosti sa v postupe okresného súdu v namietanom konaní prejavila aj nesústredenosť, keď po predložení spisu krajskému súdu (7. apríla 2006) na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 1. februára 2006 krajský súd bez rozhodnutia vrátil prípisom z 8. apríla 2008 súdny spis okresnému súdu na odstránenie nedostatkov, a to formou opravného uznesenia.

Súdny spis bol 5. júna 2008 opätovne predložený krajskému súdu až po nadobudnutí právoplatnosti opravného uznesenia okresného súdu z 11. apríla 2008.

Okrem toho, že postup okresného súdu bol neefektívny a nesústredený, ústavný súd upriamuje pozornosť predovšetkým na to, že namietané konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 23 rokoch od jeho začatia, čo nemožno z ústavnoprávneho hľadiska za žiadnych okolností akceptovať (napr. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 165/09, IV. ÚS 82/2010).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/75/1989 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných

prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Okrem iného uviedol, že *„skutočnosť, že súd prvého stupňa doteraz právoplatne nerozhodol, pociťuje ako dlhoročný a pretrvávajúci stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 5 C/75/1989 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä doterajšiu dĺžku konania, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu

právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 15 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom Mgr. T. A. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie s'ťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 247 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,41 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 261,82 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2012